

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Фінанси природокористування»

Ступінь вищої освіти - **Бакалавр**
Спеціальність **072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**
Освітня програма «**Корпоративні фінанси**»
Рік навчання 4, семестр 7
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 6
Мова викладання українська

Лектор курсу

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

Сторінка курсу в eLearn

доктор економічних наук, доцент Лабенко Олександр
Миколайович
labenko@nubip.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Дисципліна «Фінанси природокористування» характеризує підпорядкування, узагальнення уявлення «фінанси – економіка – екологія» пролягає крізь розробку концепції фінансів природокористування. Потреба у виникненні такої економічної категорії зумовлена тим, що сучасна економіка усвідомлюється як цілісна система, яка взаємодіє із природною системою.

Метою навчальної дисципліни «Фінанси природокористування» є вивчення фінансового механізму щодо володіння, користування та розпорядження природними ресурсами (мінімізації антропогенного впливу), як частини національного багатства. Також курс спряє ознайомленню з міждисциплінарними дослідженнями, що відображає сучасні тенденції в освіті та науці.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- отримання знань про фінансові аспекти природокористування, управління процесом захисту природного середовища від шкідливого антропогенного впливу;
- знайомство з системою планування і прогнозування, моніторингу, обліку і контролю в галузі використання, відтворення та охорони навколишнього природного середовища;
- аналіз шляхів фінансового стимулювання раціонального природокористування, фінансування та кредитування природоохоронної діяльності;
- знання інструментів визначення розміру екологічних платежів, екологічних витрат виробництва, економічної ефективності природоохоронних заходів;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків між антропогенним впливом і станом навколишнього природного середовища, а також фінансового механізму компенсації завданих збитків;
- формування умінь комплексного вирішення проблем у сфері природокористування, з зіставленням антропогенного впливу та екологічних наслідків;
- формування громадянської позиції свідомого і активного учасника процесу заощадження, примноження і раціонального використання природних ресурсів з метою забезпечення нормальних умов проживання і діяльності нинішнього і майбутніх поколінь.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 5. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК 12. Здатність формувати та приймати фахові рішення у сфері корпоративних фінансів суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН 7. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 24. Знати і вміти застосовувати методи та інструменти ідентифікації та розв'язання проблем в сфері корпоративних фінансів суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
7 семестр				
Модуль 1. Сутність фінансів природокористування. Еколого-економічні показники. Податкові інструменти				
Тема 1. Фінанси природокористування як особлива галузь науки	2/2	Завдання, предмет і метод фінансів природокористування. Фінансові методи стимулювання природоохоронної діяльності. Необхідність охорони навколишнього середовища. Державна політика в галузі охорони природи	Виконання тестового контролю. Підготовка презентації або реферату.	10
Тема 2. Еколого-економічні інструменти	2/2	Еколого-економічні показники: оцінки і ставки. Економічний інструментарій: роль у системі товарно-грошових відносин. Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми дій.	Виконання тестового контролю. Підготовка презентації.	15
Тема 3. Форми еколого-економічних інструментів	4/4	Податкові інструменти. Мита. Плата, платежі, збори. Штрафи. Субсидія. Дотація. Грант. Кредит. Виплати, відшкодування витрат. Прискорена амортизація. Цінові інструменти. Сприяння обмеження на ринку. Премія, нагорода, приз.	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	15
Тема 4. Екологічне страхування	4/4	Умови екологічного страхування. Світовий досвід екологічного страхування. Поняття забруднення в екологічному страхуванні, класифікація збитків. Можливості проведення екологічного страхування в Україні.	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	15
Тема 5. Система екологічного оподаткування	4/4	Механізм екологічного податку. Обчислення екологічного подарку. Порядок обчислення збору за спеціальне використання водних ресурсів та збору за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту. Розрахунок розмірів компенсації збитків за наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації або реферату. Виконання тестів.	15
Тест до модуля 1				30
Разом за модулем 1				100

Модуль 2. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.				
Організаційно управлінський аспект екологічної безпеки				
Тема 6. Завдання, зміст і порядок охорони земель, грошова оцінка земель	4/4	Поняття охорони земель. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Розрахунок грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	20
Тема 7. Статистика навколишнього середовища та природних ресурсів	4/4	Аналіз статистики з охорони та раціонального використання водних ресурсів. Аналіз статистики з охорони атмосферного повітря. Аналіз земельних і лісних ресурсів	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	20
Тема 8. Структура природоохоронної інфраструктури України	4/4	Особливості та пріоритети інвестицій у відтворення навколишнього середовища. Зарубіжний досвід розбудови природоохоронної інфраструктури	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	15
Тема 9. Принципи екологічного законодавства України та економіко-екологічна відповідальність	2/2	Організаційно управлінський аспект екологічної безпеки. Екологічне нормування в системі правового регулювання природоохоронних заходів. Міжнародний досвід екологічного законодавства. Поняття і система екологічного законодавства України.	Виконання тестового контролю. Відповіді на питання. Підготовка презентації.	15
Тест до модуля 2				30
Разом за модулем 2				100
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо деделайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тестового контролю відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

1. Фінанси природокористування: навч. посіб. Луцьк: Терен, 2019. 284 с.
2. Василенко, О. Г., Лабенко, О. М. (2025). Вплив екологічних ризиків, спричинених війною, на фінансовий стан господарств та експортний потенціал. Економіка, управління та адміністрування, (4(110), 78–85. [https://doi.org/10.26642/ema-2024-4\(110\)-78-85](https://doi.org/10.26642/ema-2024-4(110)-78-85)
3. Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти: матер. VI Всеукр. наук.-практ. заоч. конф., м. Київ, 16 травня 2023 р. / за заг. ред. Х.С. Мітюшкіної. Київ: МДУ, 2023. 108 с.
4. Лабенко О. М. Аналіз фінансових методів регулювання природокористування в контексті гармонізації українських та європейських фінансових інструментів. Економіка, управління та адміністрування. 2023. №3 (105). С. 166–170. [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-166-170](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-166-170)
5. Лабенко О. М. Бюджетно-податковий механізм регулювання природокористування. Світ фінансів. 2023. №4 (77). С.41–51.
6. Лабенко О. М. Концептуальні підходи політики і механізмів природокористування. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. «Економіка». 2023. Вип. 2 (62). С. 123–128
7. Лабенко О. М. Особливості фінансового механізму природокористування. Економічний часопис Волинського національного університету ім. Лесі Українки. 2023. Том 3, № 35. С. 95–101. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-03-95-101>
8. Лабенко О. М. Принципи та основні інструменти фінансової політики природокористування. Проблеми і перспективи економіки та управління. №2 (34). С. 227–235. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-2\(34\)-227-235](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-2(34)-227-235)
9. Лабенко О. М. Проблеми раціонального природокористування в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер. «Економічні науки». 2023. №4. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-4-8812>
10. Лабенко О. М. Фінансовий фактор у проблемі збереження навколишнього природного середовища. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 2. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-13>
11. Лабенко О. М., Клименко М. В. Теоретико-методичні підходи до оцінки інвестицій в охорону навколишнього природного середовища. Вісник Хмельницького національного університету. Сер. «Економічні науки». 2023. № 4. С. 236–243. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-35>
12. Лабенко О. М., Сафоник О. В. Аналіз державної підтримки природоохоронних заходів: проблеми фінансування бюджетних програм. Modeling the development of the economic systems. 2023. №4. С. 107–114. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-14>
13. Державна податкова служба. URL: <http://sta.gov.ua/>
14. Державна агенція сприяння експорту. URL: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zed/>
15. World resource institute. URL: <https://www.wri.org>
16. World wide fund . URL: www.wwf.org
17. Environmental finance. URL: <https://www.environmental-finance.com>
18. Finance earth. URL: <https://finance.earth>